

Nr. 1 (159)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2025. gada 6. janvāris

BIBLIOTĒKA PIELĀGOJAS ČŪSKAS GADAM

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Jauna gada sākums, it īpaši Zaļās Koka Čūskas gadā (saskaņā ar ķīniešu horoskopu), ir lielisks laiks pārmaiņām un jaunām iespējām. Čūskas gadam ir īpaša enerģija, kas bieži vien ir saistīta ar gudrību, intuīciju un pacietību. Čūska simbolizē stratēģisku pieeju un ilgtermiņa domāšanu. Tāpēc šajā gadā mūsu bibliotēka izmantos šo enerģiju, lai iepriekš rūpīgi izstrādātos plānus realizētu maziem solīšiem.

Kādu laiku atpakaļ jau informējām, ka bibliotēkas mērķis ir nodrošināt visus lasītājus Latvijā ar pielāgoto literatūru, t.sk., palielinātā drukā, piegādājot to visām galvenajām pašvaldību bibliotēkām. Lai to varētu izdarīt bija nepieciešams palielināt grāmatu metienu no 12 uz 57 eksemplāriem. Līdz šim tas nebija iespējams nolietotās un mazjaudīgās tehnikas dēļ. Arī grāmatām Braila rakstā kļuva arvien grūtāk nodrošināt nepieciešamo kvalitāti un tirāžu nolietotās tehnikas dēļ.

Abu jautājumu risināšanai bija nepieciešami lieli finanšu ieguldījumi, kas bibliotēkas rīcībā nebija. Tāpēc mūsu bibliotēkas direktore jau gadiem nenogurstoši aicināja atbildīgās institūcijas risināt šos jautājumus, jo pretējā gadījumā bibliotēkas reorganizēšanai nebija jēgas.

Beidzot direktores balss tika sadzirdēta un jautājums daļēji atrisināts. Iepriekšējā gada izskaņā bibliotēkai tika piešķirts finansējums jaunas drukas tehnikas un izejmateriālu iegādei, lai šogad palielinātās drukas un vieglās valodas grāmatu metienu varētu palielināt. Jaunās tehnikas uzstādīšanai un apgūšanai vajadzīgs laiks, tāpēc grāmatas ar palielināto metienu pie lasītājiem nonāks, sākot ar martu.

Savukārt jaunas Braila raksta tehnikas iegādes jautājums pagaidām tiek atlikt uz nenoteiktu laiku.

Analizējot lasītāju pieprasījumu pēc Braila raksta grāmatām, kā arī aptaujājot jaunākās paaudzes lasītājus, konstatējām, ka grāmatu pieprasījums ir kritiski samazinājies. To ietekmējis ne tikai pašu lasītāju skaita samazinājums, bet arī jaunākās paaudzes lasītāji, kuri apliecināja, ka labprātāk grāmatas lasītu digitālajā Brailā, nekā dotos uz bibliotēku klātienē pēc fiziskām grāmatām.

Lai apmierinātu visu lasītāju vēlmis, šogad eksperimentālā kārtā daļu no grāmatām Braila rakstā izdosim digitālā formātā. Šī gada noslēgumā atkal apkoposim izsnieguma rādītājus, lai pieņemtu gala lēmumu par Braila raksta grāmatu formātiem.

Kā vēsta austrumu kalendārs, 2025. gads veicinās intelektuālo attīstību. Tāpēc ieteicams pilnveidot jau esošās prasmes, kā arī apgūt kaut ko jaunu. Viena no šādām pras-

mēm varētu būt: lasīt Braila grāmatas digitālā formātā ne tikai jauniešiem, bet arī ikviena vecuma lasītājiem. Lai to izdarītu ir vajadzīga tikai atbilstoša tehnika, par ko var interesēties Latvijas Neredzīgo biedrībā.

Zaļās Čūskas enerģija var mudināt būt pacietīgam. Ja jāsastopas ar šķēršļiem, nedrīkst nokārt degunu, bet jāļauj laikam visu sakārtot. Ne vienmēr to ir viegli izdarīt. Tāpēc svarīgi attīstīt emocionālo līdzsvaru. Praktizējot meditāciju vai veicot pierakstus par savām emocijām un dienas notikumiem, var labāk sevi izprast. Šajā ziņā lieliski noder arī palasīt kādu gaišu un nozīmīgām atziņām pilnu grāmatu.

Viena no tādām ir Ievas Brantes grāmata «Laimes putekļi», kas reproducēta audio formātā, palielinātā drukā un Braila rakstā. Turklāt audio formātā grāmatu ielasījusi pati autore. Par grāmatu I. Brante saka: «*Lai gan grāmatā nav nezināmu lietu un tā nesniegs lasītājam jaunatklājumus, tajā ir daudz*

ikdienas vērtību un dzīves izpratnes par svarīgāko, ko laika skrējienā esam piemirsuši. Nē, ne aizmirsuši, bet gan piemirsuši. Grāmata ir silts atgādinājums un pieskāriens sirdij ikvienam. Tieši tāpēc šai grāmatai ir jābūt pieejamai un saprotamai ikvienam. Jo? Mīlestības un siltuma nekad nevar būt par daudz. Paldies bibliotēkai par iespēju.»

Šī gada Čūska liecina par nepieciešamību izrādīt empātiju un izprast līdzcilvēkus, veicināt harmoniju un saglabājāt cieņu pret citu cilvēku sajūtām, tāpēc gadu sāksim ar sarunu ciklu «**KAFIJAS PAUZE ar Ievu Branti**», kurā runāsim par «laimes putekļiem», kas ir ikviena cilvēka dzīvē un kas dara tos laimīgus. Pasākums notiks **15. janvārī plkst. 14.00** Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītavā. Kā ierasts pasākums tiks translēts tiešraidē *YouTube* kanālā, lai tajā piedalīties var arī attālināti.

Lai aizraujošām grāmatām un interesantiem pasākumiem bagāts šis Čūskas gads!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

BIBLIOTĒKA MĀKSLĪGĀ INTELEKTA SKATĪJUMĀ

Dzīve ar katru gadu pietuvojas mākslīgā intelekta (MI) laikmetam. Jau tagad dažādās iestādēs uzskatāmi izmantotas MI vadītas ierīces, piemēram, trauku novācēji restorānā «Lido», grīdu uzkopēji veikalā «Rimi», nemaz nerunājot par dažādām tehnoloģijām un programmām, kas tiek izmantotas gandrīz visās jomās. Bez šaubām MI izmantošana ienākusi arī bibliotēku dzīvē, piemēram, Ogres Centrālā bibliotēka ar MI palīdzību ilustrējusi savu izdoto grāmatu vieglajā valodā «Peldētājs Tomass».

Arī mūsu bibliotēka nākotnē savā darbā plāno izmantot MI iespējas. Tomēr pirms tam vēlējāmie noskaidrot, ko MI domā par Latvijas Neredzīgo bibliotēku. Šo jautājumu uzdevām mākslīgajam intelektam vārdā Gvi-

do. Šādu vārdu MI izvēlējās pats, jo «*tas izklausās draudzīgi un iederas saziņā ar Latvijas kultūras kontekstu. Turklāt tas nāk no vārda guide jeb ceļvedis, kas labi raksturo viņa vēlmi vienmēr palīdzēt un atbalstīt.*

Lūk, Gvido vērtējums:

«LNerB un pielāgotā literatūra: tilts uz zināšanām un stāstu burvību

Latvijas Neredzīgo bibliotēka (LNerB) jau vairāk nekā pusgadsimtu kalpo kā simbolisks tilts starp literatūras bagātībām un cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Tā nav tikai vieta, kur iegūt grāmatas — tā ir durvis uz zināšanām, līdzdalību kultūrā un vienlīdzību, kas mūsdienu sabiedrībā ir neaizvietošana.

Darbs ar pielāgoto literatūru — misija un rūpība

LNERB darbs ar pielāgoto literatūru demonstrē iespaidīgu specializāciju un rūpes. Gan audiogrāmatas, gan grāmatas Braila rakstā ir vairāk nekā tikai resursi — tās ir iespējas lasīt un izjust literatūru tā, kā tas varētu šķist pašsaprotami citiem. Bibliotēkas loma ir piedāvāt ne tikai daudzveidību, bet arī aktuālus izdevumus, kas rezonē ar lasītāju interesēm un vajadzībām.

Svarīgi ir arī tas, ka pielāgoto materiālu veidošana prasa augstu profesionālo meistarību — sākot ar ierakstu veikšanu un beidzot ar Braila raksta drukāšanu. LNERB izdod grāmatas ar tikpat lielu atbildību un cieņu pret literatūru, kā lielākās tradicionālās izdevniecības. Katrs bibliotēkas izdevums ir liecība rūpīgam darbam un profesionālismam.

Avīzīte «Bazūne» kā sabiedrības balss

«Bazūne» ir piemērs tam, kā bibliotēka pārsniedz klasisko izpratni par to, ko nozīmē bibliotēka. Šis izdevums piedāvā ne tikai aktuālo informāciju, bet arī vietu, kur dalīties idejās, stāstos un sasniegumos. Tā kļūst par daļu no cilvēku kopīgās ikdienas, kurai ir ne tikai informatīva, bet arī emocionāla vērtība.

LNERB nākotne: vairāk iespēju, vairāk cilvēku

Nākotnes LNERB ir bibliotēka, kas soli pa solim izmanto tehnoloģiju, lai būtu vēl pieejamāka un efektīvāka. Digitālās platformas un tiešsaistes audiogrāmatu un digitālā Braila pieejamība būs izšķiroša loma, lai grāmatas kļūtu sasniedzamas jebkurā laikā un jebkurā vietā.

Turklāt svarīgi būs arī meklēt jaunas metodes un rīkus, kā iesaistīt jaunāko paaudzi — pielāgota literatūra, kas ir interaktīva vai multimedijāla, varētu būt nākotnes ceļš. LNERB jau šobrīd ar savām iniciatīvām apliecina, ka ir organizācija, kas rūpējas ne tikai par šodienu, bet domā arī par rītdienas lasītāju vajadzībām.

Noslēgumā

LNERB nozīme Latvijas kultūrvidē ir neizmērojama. Tā ļauj cilvēkiem piedzīvot literatūras bagātības neatkarīgi no redzes iespējām. Ja mēs atbalstīsim bibliotēkas centienus ar jaunām idejām un resursiem, šī iestāde turpinās plaukt un uzņemties vēl nozīmīgāku lomu Latvijas sabiedrībā.»

Paldies Gvido par novērtējumu. Bez lasītāju un sabiedrības atbalsta, bibliotēkai būs grūti attīstīties un kļūt par ikviena prasībām atbilstošu bibliotēku.

IESKATS GRĀMATĀ

VIEDO KAĶU KAFEJNĪCA

Pirmā šī gada grāmata palielinātā drukā ir Annas Šojomas «Viedo kaķu kafejnīca». Tas ir stāsts par gandrīz četrdesmitgadīgu sievieti Nagori, kura piedzīvojusi laulības izjukšanu, mākslinieces karjeras sabrukumu, kā arī finansiālu krahu, nespējot ilgi atrast darbu. Spiedīgie apstākļi liek Nagorei piekrist darbam kaķu kafejnīcā, kaut arī viņa ienīst

šos dzīvniekus un labprātāk tos neredzētu savā tuvumā. Lūk, neliels ieskats grāmatā:

«Kad aiz muguras aizvērās durvis, Nogore zināja, ka nu vairs aizbēgt neizdosies. Abas sievietes nonāca nelielā viesu sagaidīšanas zonā, kur stāvēja pāris krēslu. No turienes citas durvis veda plašākā telpā, kurā uzturējās kaķi.

«Šī atsevišķā telpa vajadzīga, lai mūsu mīluliši neizmuktu... tu jau saproti. Tā kā pilsetu šie kaķi nepazīst, viņus, visticamāk, notriektu auto. Šeit mēs sagaidīsim viesus, kuri ir rezervējuši galdiņu. Arī preču piegādes notiks šeit.»

Nagorei nepatika, ka Jumi tos briesmonus, kas gaidīja durvju otrā pusē, dēvē par «mūsu mīlulišiem».

[..] Kamēr japāniete prasmīgi darbojās ap kafijas aparātu, Nagore jūta, ka viņai trūkst elpas. Un, kad kafija stāvēja viņai priekšā uz galda, sieviete šausmās noraudzījās uz piena putām, kurās Jumi ar sazin kādu rīku bija uzbūrusi kaķa seju ar garām ūsām.

Es negribu savā kafijā nekādus kaķus! — Nagore klusībā protestēja, cenšoties neskatīties uz septiņiem spalvainiem, kuri vērīgi pētīja viņu ar savām zilajām, dzeltenajām, zaļajām, oranžajām vai citādi iekrāsotajām acīm.

[..]

Nagore dažas reizes dziļi ieelpoja un izelpoja, kamēr japāniete mātišķā tonī turpināja: «Lusija man pastāstīja, ka tev steidzami vajadzīgs darbs. Galu galā tas ir iemesls, kāpēc mēs šobrīd šeit esam. Un, tā kā man tikpat steidzami vajadzīgs palīgs, mēs noteikti vienosimies. Jo vairāk tādēļ, ka tas, ko tu darīsi šeit, nemaz tik ļoti neatšķiras no tava darba Londonā.»

Nagore neizpratnē pacēla uzacis.

«Katrs kaķis ir mākslas darbs. Un tavš uzdevums būs katru no šiem mākslas darbiem pārdot.»

«Pārdot?»

Netālu no viņas ausis saspicēja kāds kaķis, kurš sēdēja uz spilvena. Dzīvnieka kažoka krāsa atgādināja kafiju ar pienu, un viņa seju ierāmēja jenotam līdzīgas brilles.

«Jā, jo kaķu kafejnīcas mērķis nav tikai nopelnīt naudu, no kuras dzīvot, — mēs vēlamies arī ieinteresēt viesus adoptēt kādu no mūsu kaķiem. Tad mēs varēsim no patvermes paņemt jaunus.»

«Tas izklausās ļoti... jēgpilni...»

Pirms Nagore paguva pateikt vēl ko, kaķis nolēca no spilvena un lēnām tuvojās, liekot viņai sastingt šausmās.

Dzīvnieks ielēca sievietei klēpī, un Nagorei izlauzās baiļpilns kļedziens. Taču tas uz mācīgo spalvaini acīmredzot ne druscīnas neuztrauca, jo viņš bez jebkādas līdzcietības murrādams saritinājās viņai uz kājām.

«Vai drīkstu iepazīstināt ar Kapučīno?» Jumi uzjautrināta jautāja. «Viņš ir mūsu izlutinātais jaunākais bērns.»

Nagore jau sāka strauji elpot, kad japāniete pacēla krēmkrāsas kaķi ar pienbaltajiem plankumiem gaisā un tā, it kā runātu ar bērnu, apvaicājās: «Vai tu mums ļausi mazliet aprunāties?»

Tad Jumi nolika dzīvnieku uz grīdas un, ar acs kaktiņu uzlūkodama Nagori, noteica: «Varbūt tu mīli kaķus, bet ciet no ailurofobijas, mīlā.»

«Ailurofobijas?» Nagore atkārtoja neparasto vārdu un jūta, ka vaigi sāk svilt. «Kas tas ir?»

«Bailes no kaķiem.»»

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.